

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 116/6

KLAGER: Ivan Jørgensen
ADRESSE: Selnesveien 1339, 9042 Laksvatn
PUBLIKASJON: Nye Troms
PUBLISERINGSDATO: 31.03. og 24.04.2016
STOFFOMRÅDE: Landbruk/dyrehelse
SJANGER: Nyhet, mening
SØKERSTIKKORD: Kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, identifisering
REGISTRERT: 25.04.2016
BEHANDLET I PFU: 24.05.2016
BEHANDLINGSTID: 29 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Samtykke fra direkte berørt part.

SAMMENDRAG:

Nye Troms (NT) publiserte **torsdag 31. mars 2016** en artikkel, både i papirutgaven og på nett, med tittelen «**Mattilsynet med hastevedtak etter tilsyn**».

Ingress:

«**BALSFJORD:** Mattilsynet fattet hastevedtak etter tilsyn med sauehold i Balsfjord. Vedtaket er nå lukket etter at dyreholder har kommet med billedokumentasjon på at sauene er sikret adgang til fjøset.»

Videre:

«Det var siste fredag før påske at Mattilsynet gjennomførte inspeksjon på en gård i Balsfjord. Grunnlaget for tilsynet var på bakgrunn av anonym bekymringsmelding om at sauer går ute uten tilgang til oppholdsrom og framdrift i å få satt i stand fjøset til lamming tar til i begynnelsen av mai. Under tilsynet med sauehold observerte Mattilsynet forhold som betraktes som alvorlige.

«Mattilsynet observerte ca. 64 dyr som gikk ute og seks dyr som stod oppstallet inne i fjøset. Dyrene som stod inne, hadde tilgang til vann, og det var fôrrester igjen på fôrbrettet. Mattilsynet ser derimot alvorlig på at dyrene som går ute, ikke sikres adgang til oppholdsrom med tørre liggeplasser i en periode med mye snø. Flere av dyrene var også drektige», skriver seniorinspektør Anja Lindegård Aanstad.»

Det framgår videre av artikkelen at saken nå er «lukket» hvilket innebærer at den er blitt lagt til side.

Seksjonssjef i Mattilsynet, Hilde Haug, bekreftet i går at vedtaket er lukket. – Vi har fått billedokumentasjon og de pålegg som er påpekt er utført, sier Haug. Når det gjelder videre oppfølging, bekrefter hun at Mattilsynet ikke har lagt saken «død». – Vi har lagt inn at dyreholder må komme med redegjørelse for hvordan vedkommende skal ha gode nok lokaler når lammingen starter, sier Hilde Haug.

Lørdag 2. april brakte avisen en artikkel, også denne gang både i papir og på nett, med tittelen «Bestrider grove brudd på dyrevernloven».

Ingress:

«Halvard Karlsen begynner å bli lei av anonyme bekymringsmeldinger til Mattilsynet. Samtidig mener han det er flere faktiske feil i hastevedtaket som ble fattet og som nå er lukket.»

Videre i artikkelen:

«I torsdagens Nye Troms skrev vi sak om Mattilsynet som hadde kommet med hastevedtak etter tilsyn med sauehold i Balsfjord like før påske. Et vedtak som kort tid etter ble lukket etter at saueier sikret adgang til fjøset.

Tilsynsrapporten ble lagt ut på Fylkesmannens offentlige postliste, noe saueier Halvard Karlsen for så vidt mener er greit. Derimot reagerer han på at ikke hans tilsvaer til Mattilsynet ikke følger saken.

Faktafeil

– Aller først må jeg få si at jeg ikke har noe imot jobben Mattilsynet gjør med tanke på dyrevelferd. Det er en viktig og nødvendig jobb som gjøres. Men slik dette hastevedtaket ble skrevet, er det et vedtak tatt ut av proporsjoner. Sauene har nemlig hatt fri tilgang til fjøset og vann døgnet rundt gjennom hele vinteren, sier Halvard Karlsen.

Han mener i så måte det er direkte faktafeil i vedtaket. – Det er ikke riktig at sauene er flyttet til nytt området mellom tilsynet i november og tilsynet like før påske. Dyrene har gått på samme område gjennom hele vinteren og var der også da Mattilsynet var på besøk i november. Det har gjennom hele vinteren også vært tråkket spor til dyrene slik at de har kunnet gå etter oppfreset traktorvei til og fra fjøset, sier Karlsen.

At Mattilsynet etter siste tilsyn ser alvorlig på at dyrene som går ute, ikke sikres adgang til oppholdsrom med tørre liggeplasser i en periode med mye snø, mener han er å ta vel hardt i. – Det å drive med uteganger-sau i vår landsdel byr selvfølgelig på noen utfordringer til tider, men når det er en fullverdig fjøs til ly, samt at veien fra fjøs til fôringsplass har vært åpen, føles ikke fremstillingen i vedtaket rett. Og – det tynne laget med snø som var den dagen Mattilsynet var på siste besøk, var på ingen måte til hinder for dyrene, mener Karlsen.»

Lørdag 23. april brakte avisen et leserinnlegg signert Solveig Johansen. Innlegget hadde tittel «Sauehold i Balsfjord».

«Som nærmeste nabo til sauebruket som ble omtalt av Nye Troms i en tilsynssak fra Mattilsynet nylig, finner jeg det rett og rimelig å fortelle offentligheten hva som foregår av drift på det omtalte bruket. Sauholderen sier til avisa at sauene hans har det godt og ikke lider noe nød. Vi som bor på gården, vet godt at så ikke er tilfelle.

Helt siden saueholderen kom tilbake og overtok driften etter sin avdøde far i 2013, har det vært store mangler ved driften. Sauene har ikke hatt tilsyn, gått rundt på bygda uten å bli sett etter eller hentet hjem, og flere dyr har dødd på innmark. Det er dokumentert med bilder av oss, levert til Mattilsynet.»

Innsenderen forteller videre i innlegget om at sauene har gått ute om vintrene og at hun har varslet tilsynet flere ganger. Hun bekrefter ellers at hun er i en rettslig strid med saueholder, men at det ikke har noe med den omtalte saken å gjøre. Hun kritiserer videre Mattilsynet for manglende handlekraft og omtaler det som tjenesteforsømmelse.

KLAGEN:

Klageren er i familie med den omtalte saueholderen og klager med samtykke fra ham. Klagen gjelder den første artikkelen, der saueholderen ikke var navngitt, og leserinnlegget.

Klageren mener Nye Troms «henger ut et spesifikt landbruk som alle veit hvor er og veit hvem som driver det. Hele artikkelen bærer preg av at man er talerør for Solveig Johansen og hennes sønner som ulovlig oppholder seg i våningshuset på gården. Redaktører kjenner til at det har versert en langvarig konflikt vedrørende et arveoppgjør på gården. Alle bekymringsmeldinger som mattilsynet har måttet behandle stammer i stor grad fra disse personene som bare ønsker å få bruket nedlagt. (Det fremkommer av innsenderen til Solveig Johansen at det er flere enn henne som oppholder seg på gården da hun skriver "vi")»

Klageren mener det ikke kan være meningen at avisen skal benyttes ukritisk som et talerør for en sak som har vært oppe til Mattilsynets vurdering flere ganger gjennom de siste år, uten å finne noe som er av en slik alvorlighetsgrad som beskrives i innsenderen fra Solveig Johansen. Når det gjelder den første artikkelen så vises det også til at vedtaket er lukket allerede før publisering skjer. Klageren mener det er svært få spor av sannhet i innlegget som er publisert 24. april.

I klagen henvises det også til to telefonsamtaler han har hatt med Nye Troms' redaktør. Han opplyser at redaktøren hadde uttrykt ønske om å ha denne saken vurdert av PFU, noe han mener «må være et noe bakvendt forhold til vær varsom plakaten, som nettopp stadfester at man skal utvise forsiktighet og tenke før man publiserer, ikke det motsatte».

Klageren mener publiseringen bryter med følgende punkter i VVp: **2.3, 3.2, 4.1, 4.3, 4.5, 4.7**

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Nye Troms avviser brudd på samtlige anførte punkter i Vær Varsom-plakaten. Avisen opplyser at bakgrunnen for den første omtalen er et vedtak i Mattilsynet redaksjonen fant i tilsynets offentlige postjournal. Det vises videre til at redaksjonen gjentatte ganger har blitt kontaktet av personer angående forholdene for dyrene på den omtalte gården, inkludert sønn av forfatteren av det påklagede innlegget, men at man har unnlatt å omtale forholdene inntil det forelå et formelt vedtak i Mattilsynet. Redaktøren mener også det var grunnlag for omtalen selv om saken ble lukket før publisering. «Vi valgte imidlertid å lage en dokumentbasert sak der vi ikke direkte identifiserte bruket og driverne, og som det går fram av saken er det kun innhenter kommentar fra seksjonssjefen i Mattilsynet.» Saueholderen henvendte seg så til redaksjonen for å få gitt sin versjon, og det var grunnlaget for artikkelen der han, etter eget ønske, er navngitt og avbildet.

Når det gjelder det signerte leserinnlegget opplyser avisens redaktør at han var fullt kjent med forfatteren er part i et arveoppgjør/odelstvist rundt den om omtalte gården og at han var i kontakt med forfatteren før publisering. Innlegget ble da moderert slik at det, slik redaktøren ser det, var innenfor presseetikkens rammer. Det vises til at hun opplyser om rettsstriden selv i innlegget, men at dette ikke er tema i teksten.

«Det omhandler derimot det dyrevernsanliggendet som saueholder selv åpent kommenterte i saken som var på trykk 2/4-16 (vedlagt, ikke innklaget; sekr. anm.) Som det går fram av innlegget retter også innsenderen kritikk mot Mattilsynets håndtering av saken, og min (ansv. red. sekr. anm.) vurdering er at hun (på bakgrunn av de bekymringsmeldinger som både hun og andre har fremmet i saken og innenfor rammene av ytringsfriheten), bør ha anledning til å få uttrykk sin bekymring og sitt syn på en allerede omtalt sak.

Avisen avviser videre at den har virket som et talerør for «Solveig Johansen og hennes sønner» i denne saken, slik klageren hevder. «Heller tvert om, for vi har valgt å ikke publisere noe som helst med hun/dem som kilde. Etter mitt syn har vi derimot vært svært varsom med omtale av alle aspekter i denne saken, og jeg kan ikke se at vi på noen slags måte har latt oss bruke for å sverte en part i en pågående rettstvist.»

Redaktøren medgir imidlertid at sakskomplekset har vært/er utfordrende for avis, og medgir også at han ikke ville ha trykket leserinnlegget fra Solveig Johansen om det ikke var for de bakenforliggende forhold. «Som at saueholder selv fikk anledning til å stå åpent fram med kommentar til de bekymringsmeldinger som er fremmet rundt dyrevelferden på gården. Og som at Johansen under fullt navn velger å kommentere forhold som hun og flere andre har vært opptatt av lenge.»

Angående klagers anførsel om at redaktøren skulle ha uttrykt at han «svært gjerne ønsker denne saken vurdert av PFU» viser redaktøren til at hun har gjort oppmerksom på muligheten til å klage til PFU.

Redaktøren viser så til de påklagede punktene i Vær Varsom-plakaten:

2.3

Vi har ikke brukt motpart i en pågående rettstvist om eiendomsforhold som kilde i noen innklaget sak. Rettstvisten bør ikke ha relevans for Mattilsynets vurderinger.

I leserinnlegget gjør innsenderen rede for at hun er part i en rettslig strid med saueholder/-eier, men påpeker at dette ikke har noe med dyrevernshensynet å gjøre.

3.2

Vi har ikke brukt andre kilder enn Mattilsynet som grunnlag for innklaget redaksjonell sak.

4.1

Jeg mener vi har vektlagt både saklighet og omtanke i innhold og presentasjon av innklagede saker.

4.3

Jeg kan ikke se at vi gjennom de innklagede saker har vist manglende respekt for menneskers egenart, identitet, privatliv, nasjonalitet, etnisitet eller livssyn. Jeg kan heller ikke se at vi har brukt eller latt komme til uttrykk begreper som er stigmatiserende, og personlige eller private forhold som ikke har vært saken vedkommende mener jeg vi ikke har berørt.

4.5

Vi har ikke berørt den bakenforliggende rettstvisten i vår omtale, og kan derfor heller ikke se at vi har unnlatt å være varsom med tanke på dette punktet. Dommen i denne saken vil vi imidlertid omtale i vår papirutgave 7. mai 2016.

Jeg ser at det i det innklagede leserinnlegget framkommer beskyldninger m.h.t. dyreholdet som isolert sett kan virke sterke, detaljerte og framstå som udokumenterte. Men med tanke på forspillet til innlegget, mener jeg altså at vi gjorde rett i å trykke det.

4.7

Vi har ikke brukt navn og bilde i den innklagede redaksjonelle saken, og etter mitt syn har vi heller ikke brukt andre klare identifikasjonstegn her. Vi har omtalt saken på kommunenivå (Sauebruk i Balsfjord), og i denne kommunen er det en del andre sauebruk å ta av. Jeg ser imidlertid at folk i nærområdet kan ha skjønt hvilket bruk det gjaldt, men slik vil det vel alltid være når klanderverdige saker omtales. Identifiseringa med navn og bilde av bonden skjedde først da vedkommende ønsket å gå ut med sin versjon av saken (se vedlegg).

Klageren opprettholder klagen. Han hevder i sitt tilsvarende at Mattilsynets vedtak kun var et påskudd for publisering. Han mener videre at saueholderen nærmest var presset til å gå ut offentlig med navn og bilde fordi påstandene i den første artikkelen ikke kunne stå uimotsagt.

Han kommenterer de anførte klagepunktene:

«2.3

Redaktøren var kjent med at det pågikk en rettivist, han burde derfor ha skjønt at mattilsynet ble brukt for å sverte denne siden i forbindelse med dette. Leserinnlegget er så preget av sjikane og fakta feil at det overhodet ikke burde ha vært på trykk. En redaktør med integriteten i behold ville ikke trykket dette.

3.2

Redaktøren bekrefter i telefonsamtale at det har vært en «storm» av henvendelser der man har krevd at Nye Troms skrev noe om saken. Denne siden har aldri vært gjenstand for noen spørsmål fra avisen side i sakens anledning.

4.1

Det er ikke saklig når man omtaler kritiske forhold uten å forsøke å klarlegge fakta.

4.3

Det er åpenbart at redaktøren, ved å publiserer et pålegg gitt av mattilsynet med bakgrunn i en anmeldelse som ene og alene har som hensikt å skade min svigerbrors rykte, har utløst en kjedereaksjon som utvilsomt inngriper i Halvards privatliv.

4.5

Redaktøren har kjent til at det er en rettstvist i familien omkring gården dette omhandler. Hadde redaktøren gjort slik en reflektert avis ville gjort, så hadde man sjekket ut med de omtalte personer før publisering. (...) Redaktøren valgte ikke å gjøre dette og dermed er han med på å sjikanere familien i full offentlighet.

4.7

Det eneste redaktøren ikke skrev var Halvard navn og adresse, og det var heller ikke nødvendig. I den delen av Balsfjord som Halvard bor er det 1 aktivt gårdsbruk, og det er nevnte bruk.

Nye Troms hadde ikke ytterligere kommentarer.

